ASPECTE DE DREPT COMPARAT PRIVIND REGLEMENTAREA RĂSPUNDERII PENTRU INFRACŢIUNEA DE PROXENETISM

CZU: 343.545:343.211:340.5

Diana HAMÂC

Școala doctorală Științe Juridice,
Universitatea de Stat din Moldova

ASPECTS OF COMPARATIVE LAW REGARDING THE REGULATION OF LIABILITY FOR THE CRIME OF PROXENETISM

Comparative Law is the study of differences and similarities between the law (legal systems) of different countries.

The main characteristic of contemporary comparative law is defined by the acquired latitude, or thus all the systems of contemporary humanity are reflected. The primary functions of comparative law being the knowledge of national law and the normative function.

Keywords: *prostitution, pimping, guilt, misdeminour, international.*

Principala caracteristică a dreptului comparat contemporan este definită prin latitudinea dobândită; or, astfel sunt reflectate toate sistemele umanității contemporane. Funcțiile primordiale ale dreptului comparat fiind cea de cunoaştere a dreptului național și funcția normativă.

În această ordine de idei firească, analiza particularităților răspunderii penale pentru infracțiunea de proxenetism în legislația altor state prezintă un element de importanţă majoră; or, Republica Moldova se află într-un continuu carusel de dezvoltare şi într-un proces de schimbare şi perfecționare juridică.

Anual, un număr mare de femei sunt prinse în pânzele infracționale ale proxeneților. Acestea sunt impuse să presteze servicii sexuale fie pe teritoriul Republicii Moldova, fie în afara hotarelor acesteia. Aceste femei rămân cu viețile distruse, cu urmări grave în subconștientul lor, precum şi cu urmări fizice ireparabile.

Legislația Uniunii Europene, a țărilor Comunității Statelor Independente, precum şi a statelor din lume prevede răspunderea penală sau, după caz, cea administrativă pentru practicarea prostituției şi pentru activitatea de proxenetism.

La 21 decembrie 1991, reprezentanții țărilor membre ale Comunității Statelor Independente au fost semnatarii unei declarații, care avea ca scop asumarea unui garant constituțional asupra executării prerogativelor internaționale ce rezultă din tratatele şi acordurile semnate de fosta URSS [1].

Ulterior, la 24 septembrie 1993, statele membre ale Comunității Statelor Independente, în baza declarației menționate, au semnat o declarație în domeniul drepturilor şi libertăților fundamentale ale omului, prin care şi-au exprimat consimțământul de a asigura respectarea obligațiilor în domeniul drepturilor şi libertăților fundamentale ale omului, prevăzute în convenții, tratate şi acorduri la care era parte fosta URSS [2]. În acest context, Republica Moldova este obligată să execute prevederile Convenției ONU pentru reprimarea traficului cu ființe umane şi a exploatării prostituției semenilor din 2 decembrie 1949, ratificată de URSS la 15.11.1954 [3]. În prezent, legislația penală a statelor membre ale Comunității Statelor Independente conține următoarele norme, în baza cărora se pedepsesc acțiunile prevăzute de articolele 1 şi 2 ale Convenției din 2 decembrie 1949: 1) antrenarea (implicarea) unei persoane în practicarea prostituției; 2) crearea şi întreținerea speluncilor pentru practicarea prostituției; 3) antrenarea unui minor în practicarea prostituției; codoşie. Semnele acestor componente de infracțiune sunt asemănătoare cu semnele infracțiunii de proxenetism prevăzute de articolul 220 CP RM, care incriminează îndemnul sau determinarea la prostituție, ori înlesnirea practicării prostituției, ori tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o altă persoană.

Franța, Italia, Spania, Germania, Olanda, Danemarca, Mexic şi America de Sud sunt țări care acceptă prostituția, cu condiția că practicarea acesteia va avea loc în arii special nominalizate, iar persoanele care vor presta aceste activități vor fi nevoite să achite un impozit din venitul obținut.

Australia este una dintre țările care consideră prostituția ca fiind o activitate legală, dar există reglementări speciale care incriminează anumite forme de prostituție: sunt interzise bordelurile, acostarea prostituatelor, vagabondajul în locuri de interes public, comportamentul indecent etc. Prostituția ca activitate este acceptată şi în unele țări asiatice, precum Japonia şi Cambodgia. În Thailanda prostituția este interzisă, dar, paradoxal, pe teritoriul acesteia există şi activează peste un milion de prostituate.

Codul penal al Italiei nu prevede fapta de prostituție ca infracțiune; prin urmare, legea nu mai pedepseşte actele de prostituție.

Codul penal al Spaniei, de asemenea, nu pedepseşte fapta de prostituție, ci doar acțiuni conexe prostituției, şi anume:

1) faptele aceluia care „induce, promovează, favorizează sau facilitează prostituarea unei persoane minore sau incapabile” (art.187 alin.1). Fapta este mai gravă atunci când este săvârşită de o persoană care se prevalează de condiția sa de autoritate publică, este agent al acesteia sau funcționar public (alin.2);
2) determinarea unei persoane majore să se prostitueze sau să persiste în săvârşirea faptei, prin înşelăciune sau abuzând de o situație de necesitate. Pedeapsa este mai grea atunci când aceste acte se realizează asupra unui minor sau incapabil sau de către o persoană cu autoritate publică sau funcționar public (art.188);

3) fapta tutorelui, curatorului sau a persoanei care are în grijă sau adăposteşte un minor sau incapabil şi care „cunoscând prostituarea acestuia, nu face totul posibil să împiedice persistarea în această stare sau nu face apel la autorităţi în acest scop, dacă nu are mijloacele necesare custodiei" (art.189).

O viziune interesantă oferă Codul penal francez, unde problema prostituţiei este strâns legată de proxenetism, pentru că se afirmă că prostituţie fără proxenetism poate exista, dar nu şi invers.

În Franţa legea manifestă o tendinţă de întărire a represiunii contra proxenetismului şi de indulgenţă pentru persoanele prostituate. În ceea ce-l priveşte pe proxenet (numit câteodată şi susţinător), represiunea e dificilă din următoarele motive:

1) clientela ce caută prostituţia (fenomen în principiu necunoscut în comparaţie cu furtul, uciderea sau cu utilizarea de droguri, unde consumatorul este şi solicitant);
2) interesele materiale considerabile care împing numeroşi delicvenţi să-şi asume riscurile acestor infracţiuni;
3) proba infracţiunii, necesară pericolului social creat de lumea proxenetismului, cale către banditism, trafic de stupefiante, precum şi pericolul care îl reprezintă pentru femei în special [4].

Represiunea a fost întâlnită în Franţa în anii 1946, 1958, 1960, 1964, 1975, 1981 şi în Codul penal din 1994.

Se disting două forme de proxenetism: prima, în declin (relativ), proxenetismul în sens strict, a doua, în extensie, proxenetismul cu furnizarea de local. Este sancţionat mai aspru, spre exemplu, proxenetul unei persoane minore sau care exercită ameninţări sau violenţe, proxenetul care săvârşeşte fapta în coautorat sau ale cărui acţiuni vizează mai multe victime, precum şi în cazul în care autorul are atribuţii de menţinere a ordinii publice. De asemenea, este reprimată punerea la dispoziţie a localurilor de orice natură, deschise publicului sau nu, pentru exercitarea prostituţiei, precum şi vinderea acestor spaţii, în cunoştinţă de cauză, spre folosinţa prostituatelor (ex.: închirierea de camere în locuinţe private sau hoteluri prostituatelor, în scopul folosirii de către acestea la prostituare).

În Codul penal al Chinei prostituţia nu este incriminată, aceasta fiind practicată în mod liber ca o meserie. Proxenetismul, însă, este prevăzut, fiind cuprins în Capitolul IV „Infracţiuni de încălcare a drepturilor persoanei şi a drepturilor democratice ale cetăţenilor" ce face parte din Partea specială.

Ca şi în legislaţia noastră, legiuitorul chinez lasă la aprecierea instanţei de judecată stabilirea caracterului mai grav al faptei, fără a preciza, în ceea ce priveşte forma agravată, în ce constă acest caracter mai grav.

De la 1 ianuarie 1999 legislaţia suedeză a fost schimbată în ceea ce priveşte reglementarea prostituţiei, astfel că, deşi prostituţia nu este interzisă, se prevede că „orice persoană, care cumpără servicii de natură sexuală ale altei persoane va fi pedepsită cu până la 6 luni închisoare". În ceea ce priveşte infracţiunea de proxenetism, se prevede că „cel care adăposteşte, racolează sau constrânge alte persoane pentru a practica

prostituţia va fi pedepsit cu până la 4 ani închisoare". Noua reglementare a prostituţiei din legislaţia suedeză este o premieră pe plan european, fiindcă pedepseşte nu prostituatele, ci clienţii acestora [5, p.10].

Guvernul suedez consideră că „nu este normal să fie pedepsite persoanele care oferă un serviciu sexual; din contră, ele trebuie ajutate să renunţe la acest mod de viaţă". Noua reglementare a făcut însă să crească traficul amatorilor cu feribotul, fiindcă ceea ce este interzis în Suedia este liber în Germania.

În Statele Unite ale Americii practicarea prostituţiei, precum şi proxenetismul sunt interzise, excepţie făcând statul Nevada, unde prostituţia este legalizată, fiind practicată în mod liber ca o profesie. Deşi în majoritatea statelor cei care sunt pedepsiţi sunt clienţii, adică cei care cumpără servicii sexuale, în statul Illinois este în vigoare o lege conform căreia „orice persoană care săvârşeşte, se oferă sau consimte să săvârşească pentru bani orice act sexual va fi condamnată la închisoare şi va fi amendată".

Un caz aparte, în ceea ce priveşte infracţiunile de prostituţie şi proxenetism, îl constituie Olanda, tară în care atât prostituţia, cât şi proxenetismul sunt profesii care se practică în mod liber. Prostituţia, în sine, este liberă, dar este pusă sub controlul administraţiilor locale, încercându-se instaurarea unui mai bun control sanitar al prostituatelor. Infracţiunea de proxenetism a fost suprimată printr-o lege intrată în vigoare la data de 1 octombrie 2000, exceptând situaţiile în care persoana care practică prostituţia este minoră [6, p.10].

Spre deosebire de Codul penal al Republicii Moldova, în care sunt concretizate acţiunile ce formează latura obiectivă a infracţiunii de proxenetism, Codul penal al Elveţiei nu stabileşte în mod explicit acţiunile acestei infracţiuni, ci doar consacră expresia „acela care va practica meseria de proxenetism..." , însă prevede răspunderea penală pentru favorizarea practicării prostituţiei cu scopul de a obţine foloase materiale şi pentru conducerea unei case de prostituţie.

La momentul actual, Codul penal al României nu prevede răspunderea penală pentru prostituţie, care anterior erai incriminată. Proxenetismul este incriminat în Capitolul VII „Traficul şi exploatarea persoanelor vulnerabile", art.213 din care prevede răspunderea penală pentru determinarea sau înlesnirea practicării prostituţiei ori obţinerea de foloase patrimoniale de pe urma practicării prostituţiei de către una sau mai multe persoane. De asemenea, este pedepsibilă determinarea la începerea sau continuarea prostituţiei realizată prin constrângere – închisoare de la 3 la 10 ani şi interzicerea exercitării unor drepturi. La alin.3 se prevede răspunderea penală pentru săvârşirea faptelor faţă de un minor, limitele speciale ale pedepsei majorându-se cu jumătate [7].

În Belgia nu exista nicio diferenţă faţă de situaţia din Olanda, fiind şi ea un magnet pentru turişti. Prostituţia este legală, deci statul încearcă să scoată cât mai mulţi bani din această industrie. Aproape toate oraşele mari din Belgia au o zonă de genul "Red Light District".

Articolul 380 din Codul penal al Belgiei prevede, la alin.2-4, răspunderea penală pentru: întreţinerea unei case pentru desfrâu sau prostituţie; înstrăinarea, acordarea

în chirie sau punerea la dispoziție pentru practicarea prostituției a unei camere sau încăperi în scopul obținerii unui venit; tragerea de foloase de pe urma desfrâului sau practicării prostituției de către o altă persoană. Legea penală belgiană (art.380) sancționează acțiunile îndreptate spre răspândirea publicațiilor, care conțin propuneri cu privire la acordarea serviciilor sexuale [8, p.225-229].

Răspunderea pentru proxenetism este stipulată în Codul penal al Estoniei (art.202/6) şi în cel al Letoniei (art.165). Doar Codul penal al Letoniei conține semnele caracteristice ale infracțiunii nominalizate, şi anume: folosirea în scop de profit a persoanei care practică prostituția. În Codul penal al Republicii Moldova această acțiune este criminalizată în art.220, însă sub o altă formulă: „tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o altă persoană".

Legislația penală a Israelului nu califică prostituția ca infracțiune, dar pedepsibile pe cale penală sunt impunerea la servicii sexuale, munca în casa de toleranță, proxenetismul şi convingerea la prostituare (conform Codului penal al Israeluli, art.199-292): art.207 prevede pedeapsa obligatorie cu închisoarea aplicată celor condamnați, iar potrivit art.199-202 – fără posibilitatea de executare condiționată a termenului.

Deşi prostituția nu este şi niciodată nu a fost considerată infracțiune, în conformitate cu legile Israelului femeia poate fi arestată pentru „atitudinea față de prostituție", ca, de exemplu, antrenarea altor persoane în activități indecente în locurile publice sau căutarea clienților pe stradă (lit.a) alin.(5) art.216).

Concluzionând, putem spune cu certitudine că proxenetismul reprezintă o pată neagră pe evoluția relațiilor interumane în majoritatea statelor lumii.

Referințe:

1. Алма-Атинская Декларация, подписанная Республикой Молдова 21 декабря 1993. http://www.mid.ru/
2. Декларации глав государств-участников Содружества Независимых Государств о международных обязательствах в области прав человека и основных свобод от 24 сентября 1993. https://tengrinews.kz,
3. Convenția ONU pentru reprimarea traficului cu ființe umane şi a exploatării prostituției semenilor, aprobată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 317 (IV) din 2 decembrie 1949, intrată în vigoare la 25 iulie 1951.
4. VĂDINEANU, G.A. http://fs.procuror.ro/
5. ALEXANDRESCU, V. În: *Revista „Pentru Patrie"*, 2003, nr.3, p.10.
6. *Ibidem*.
7. Legea României nr.286/2009 privind noul Cod Penal. În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr.510. În vigoare de la 1 februarie 2014. http://legeaz.net/,
8. Уголовный кодекс Бельгии. Санкт-Петербург: Юридический Центр Пресс, 2004, с.225-229.